

p. Vostatek upozornil, že nemá cenu se ve vztahu k seniorům zabývat školstvím a zdravotnictvím. Vyjádřil názor, že jde o vysoce neefektivní kalkulace, přičemž pozornost by měla být upřena spíše k potřebné úpravě důchodového systému.

p. Hampl reagoval, že diskuse o konkrétních opatřeních probíhají paralelně s tímto mapováním společenských transferů. Upřesnil dále, že p. Pelán v grafické části návrhu metodiky uváděl důchody a vzdělání pouze jako názorné příklady různých druhů transferů, ale v popisu již zdravotní péči zmiňuje. Jako závěr shrnul, že metodika každopádně musí být podrobně popsána. Představil průběžné výsledky vyčíslení transferů. S pomocí dat ukázal, jak rodiny s narozením dítěte ztrácí na svém životním standardu. Dítě tak indikuje větší ohrožení chudobou. Upozornil, že ve společnosti někdy může panovat představa, že bezdětní velkou mírou přispívají na rodiny s dětmi. V případě subsystému školství to tak skutečně je, ale v kontextu celého systému transferů především s ohledem na důchody a rozložení výdajů ve zdravotnictví je to naopak – rodiny s dětmi ve skutečnosti podporují bezdětné.

p. Šulc uvedl, že v tomto souhlasí, je však třeba vyřešit několik otázek: Má funkci přerozdělování důchodu zajišťovat důchodový systém, nebo je to funkcí jiných systémů – př. daňového? Co má a co nemá důchodový systém řešit? Mají se do toho zahrnovat děti, nebo ne? Vyjádřil názor, že bychom měli řešit primárně důchodový systém, nikoliv obecné otázky daňového systému.

p. Fiala oponoval s tím, že zohlednění dětí (např. snížení odvodů během výchovy dětí) by mohlo vylepšit systém, protože průběžné financování stojí na budoucích generacích.

p. Vostatek uvedl, že tyto otázky se ve světové odborné literatuře řeší, ale nic podobného se v praxi neuplatňuje. Vyjádřil názor, že v kontextu práce OK je třeba řešit důležitější problémy, vše ostatní doporučil ponechat vědět.

p. Šulc doporučil podporu dětí uplatnit spíše mimo důchodový systém.

p. Vostatek zmínil, že pojem „zásluhovost“ ve světové literatuře věnované důchodovým systémům figuruje pouze ve smyslu zásluhovosti spojené s ekonomickou aktivitou.

p. Hampl upozornil na stávající nepřehlednost a nepředvídatelnost systému. Uvedl, že stávající systém je založen na platbách budoucích generací. Do těchto generací však investují generace současné, ale budoucí výnosy v podobě odvodů pojistného systém prostřednictvím důchodových dávek zásadním způsobem přerozdělí. Upozornil dále také na nepřesně vnímanou definici deficitu důchodového systému. Vybrané pojistné je zdrojem státního rozpočtu a státní rozpočet je zdrojem pro výplatu důchodů - v kontextu průběžného systému rozdíl mezi tím nelze zjednodušeně chápat jako deficit důchodového systému, protože stát se zavázal svým rozpočtem garantovat takto nastavenou pojistnou smlouvu. Zároveň varoval, že mnoho lidí se domnívá, že skrze odvody si na důchod spoří a nemá představu o výši svého budoucího důchodu. Vzhledem k tomu, že průběžný systém je založen na tom, že lidé mají děti a ti jsou budoucími plátcí systém, je důležité tento princip vnímat a uchovat vzájemnou solidaritu.

pí. Oujezdská zmínila problematický výklad pojmu „spoření“. Účast v I. pilíři není spořením ve vlastním slova smyslu, ale odkazuje k míře účasti na okamžitým příspěvku do státního rozpočtu. Budoucí důchod je závislý na budoucím HDP, produktivitě práce aj.

p. Hampl upozornil, že nejen pro budoucnost I. pilíře, ale také pro budoucnost III. pilíře je klíčové, abychom měli dostatečně výkonnou reálnou ekonomiku, tedy mimo jiné i dostatek dětí, které budou v budoucnosti schopny nabídnout dostatek požadovaného zboží i služeb, aby nebylo naspořených

peněz více než reálná kapacita nabídky zboží a služeb a nedocházelo tak k inflaci a výraznému znehodnocení úspor. Takovou situaci pro názornost přirovnal k člověku sedícím na pustém ostrově na bedně zlatáků.

p. Škorpík upozornil, že světová populace roste rychlostí 80 milionů osob ročně, metafora s ostrovem proto není relevantní.

p. Hampl se odvolal na práci předchozích komisí, které dospěly k závěru, že přistěhovalci problém našeho důchodového systému nemohou vyřešit. Upozornil dále, že přistěhovalci s sebou přinášejí také nezanedbatelné integrační náklady, které podle publikovaných poznatků mohou být mnohem vyšší, než se původně předpokládalo. Ačkoliv tedy v rozvojových zemích počet lidí roste, pro náš důchodový systém je podstatné to, že ve vyspělém světě a rovněž u nás počet narozených lidí klesá.

p. Hutař navrhl řešit otázku, zda matky trátí na důchodech. Upozornil, že péče o dítě je vyloučenou dobou, tedy pořízení dítěte nemá vliv na výši důchodu. Co se týče úvah o pojistném, připomněl, že v roce 1995 došlo ke změně poměrů mezi pojistným na důchodové pojištění a příspěvkem na státní politiku zaměstnanosti. Pojistné bylo sníženo o jedno procento a peníze byly převedeny na státní politiku zaměstnanosti (asi 22 mld. Kč). Došlo tak k poklesu příjmů důchodového systému a důchodový účet se dostal do deficitu.

p. Vostatek namítl, že dnes už to není relevantní a žádný důchodový účet fakticky neexistuje.

p. Hutař oponoval, že dodnes tímto způsobem důchodový systém ztrácí zdroje. Dále upozornil, že v roce 2007 byl přijat zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů, přičemž šlo o zákon, který veřejné rozpočty spíše destabilizoval. Byl zaveden strop pro platby sociální pojištění (čtyřiceti osmi násobek průměrné mzdy). Systém se tak dostal z 13ti mld. přebytku do deficitu 0,5 mld. Vyjádřil názor, že současný deficit nebyl způsoben krizí, jelikož nedošlo k tak výraznému nárůstu nezaměstnanosti (resp. poklesu plátců). Upozornil na stávající přísné podmínky pro získání důchodu – pokud je lidé nesplní, dostanou červenou kartu. Uvedl, že kdyby lidé byli lépe informováni, mohli by využívat institutu dobrovolného pojištění. Varoval, že statisíce lidí ztratí nárok na státní důchod a budou odkázáni na pomoc v hmotné nouzi. V této souvislosti není rozhodující populační křivka, rozhodující je prodlužování potřebné doby pojištění v souvislosti s vysokou nezaměstnaností. Upozornil, že vysokoškolák, kterému je nyní 35 let, splní podmínky pro získání důchodu až v 60ti letech. Doporučil proto upravit parametry související s důchodovým věkem a s dobou pojištění.

p. Hampl v souvislosti se zmíněnými vývody na státní politiku zaměstnanosti vznesl námět, zda by nebylo vhodnější, aby politika zaměstnanosti byla hrazena z daní. Informoval, že vzhledem k značnému kapacitnímu vyčerpání pracovníků MPSV nebyla zatím zadána citlivostní analýza modelu MPSV na nezaměstnanost. Uvedl proto jednoduchou kalkulaci. Zmínil, že měsíční náklady na jednoho nezaměstnaného činí zhruba 22 000 Kč měsíčně. Jenom například roční náklady na 200 tisíc nezaměstnaných činí kolem 50 mld., což se zhruba rovná deklarovanému deficitu sociálního pojištění.

p. Hampl dále upozornil, že vnitřní problém důchodového systému je potřeba řešit v rámci tohoto systému.

p. Pernes vyjádřil názor, že jsme si vzali na sebe příliš velký záběr. Pro potřeby důvodové zprávy je vytvářena metodika, jak co nejpřesněji změřit transfery mezi rodinou a společností. Abychom však řekli, že je třeba ocenit péči o děti, stačí, abychom spočítali, jaké jsou výdaje na výchovu dítěte. Upozornil, že je zásadně proti snižování příjmů do důchodového systému. Uvedl dále, že nepovažuje za nutné řešit nezaměstnanost. V návaznosti na poznámky p. Hutaře upozornil, že příčin deficitu na

fiktivním důchodovém účtu je více: velký počet předčasných důchodů (0,5 mil.), nedostatečná politika zaměstnanosti aj. Nejde o problémy důchodového systému, ale o problémy někoho jiného.

p. Hampl vyjádřil názor, že pro samotnou diskusi o konkrétních opatřeních nemusíme mít úplně detailní metodiku, protože členové odborné komise podstatu této problematiky chápou. Vytvářená metodika je spíše potřebná k celkovému zmapování situace v této oblasti.

p. Škorpík zareagoval na p. Pernese a upozornil, že předběžné důchody nejsou příčinou deficitu, protože jsou kráceny a krácen je i následný řádný důchod, nejde tedy o výdaje navíc. Dále zmínil, že ve výpočtech nefiguruje vzdělání. Vzněl proto dotaz, proč není vzdělání zohledněno jako investice do lidského kapitálu.

p. Hampl odpověděl, že vzdělání v modelu zohledněno je, ale výsledek to příliš neovlivní, protože vzdělání obdrželi všichni.

p. Škorpík vyjádřil názor, že do výpočtů by mělo být zahrnuto i vzdělání dětí. Doporučil vyjasnit, jak je pro potřeby naší práce definována „rodina“ (pouze rodiče, nebo rodiče s dětmi apod.).

p. Hampl uvedl, že náklady na vzdělání dětí nejsou příjmem jejich rodičů, ale jsou přímým naturálním příjmem dětí. Tedy jsou investicí státu do budoucí generace, která je následně ve formě daní a pojistných bude splácet. Souhlasil s panem Škorpíkem, že definice rodiny pro naši práci musí být precizně popsána.

p. Vostatek upozornil, že rozhodnutí, zda oceňovat péči o děti v důchodovém systému, je rozhodnutím politickým.

p. Hampl k tomu doplnil, že potřeba, aby státní politika více zohledňovala zvyšující se hodnotu ušlých příležitostí spojenou s péčí a výchovou dětí je formulována v koncepčních vládních dokumentech z roku 2005 i 2009.

p. Vostatek doporučil vyjasnit, zda při zavedení společného pojistného manželů budou zrušeny vdovské a vdovecké důchody.

p. Šulc doporučil hledat další zdroje příjmů do systému.

p. Vostatek vyjádřil svůj souhlas.

p. Hampl rovněž vyjádřil souhlas a na závěr ukončil jednání.

XX

Termín dalšího setkání pracovního týmu č. 3

18. září 2014 od 13:00, MPSV

Zapsala: Petra A. Beránková

Vidoval:

XX

Seznam přítomných

Jméno	Instituce
Petra A. Beránková	Sekretariát OK
Radka Dudová	ČŽL
Tomáš Fiala	VŠE
Otakar Hampl	MZe
Markéta Havelková	Sekretariát OK
Jan Hutař	NRZP ČR
Milan Kantor	APS
Marie Ujezdská	NCPR
Zdeněk Pernes	RSČR
Martin Potůček	Předseda OK
Markéta Ročejdlová	Sekretariát OK
Zdeňka Srnová	MPSV
Jan Škorpík	MPSV
Jaroslav Šulc	ČMKOS
Jaroslav Vostatek	VŠFS
Kryštof Zrcek	ČSSZ